

РЕЦЕНЗІЇ

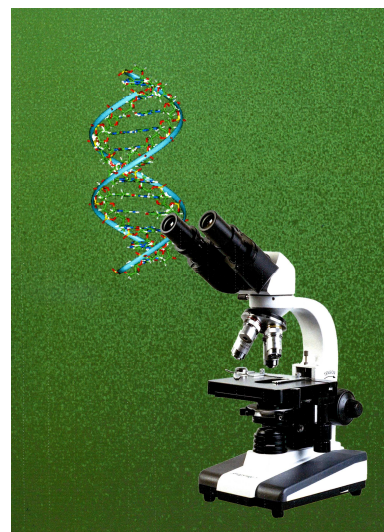
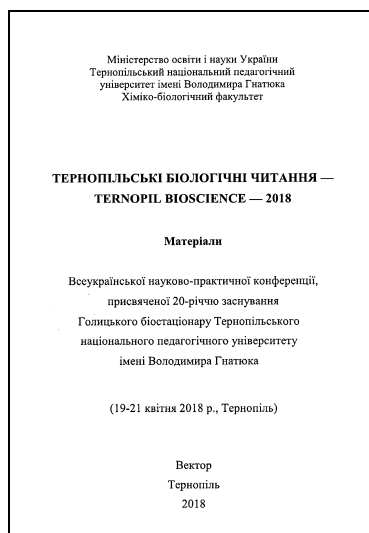
УДК 57:[005/745^378/4(477/84) ТНПУ

М. М. БАРНА, Л. С. БАРНА, Н. М. ДРОБИК С. В. ПИДА

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
вул. М. Кривоноса, 2, Тернопіль, 46027

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ТЕРНОПІЛЬСЬКІ БІОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ — TERNOPIL BIOSCIENCE — 2018», ПРИСВЯЧЕНА 20-РІЧЧЮ ЗАСНУВАННЯ ГОЛИЦЬКОГО БІОСТАЦІОНАРУ УНІВЕРСИТЕТУ

В епоху нестримного науково-технічного прогресу перед біологічною наукою постають невідкладні проблеми збереження біорізноманіття, гідроекології та екотоксикології, фізіолого-біохімічної адаптації організмів, генетико-селекційні проблеми створення гетерозисних сортів рослин і високопродуктивних гібридів тварин, біотехнології організмів, успішне вирішення яких дозволить розкрити та з'ясувати ряд причинно-наслідкових закономірностей біологічних процесів.

Саме цим проблемам та перспективам їх вирішення в період з 19 по 21 квітня 2018 року в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка на базі хіміко-біологічного факультету відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience — 2018», присвячена 20-річчю заснування Голицького біостаніонару університету.

Чітка організація роботи науково-практичної конференції була проведена організаційним комітетом:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

БУЯК Б. Б. – ректор ТНПУ імені Володимира Гнатюка, доктор філософських наук, професор.

СПІВГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

ФАЛЬФУШИНСЬКА Г. І. – проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва ТНПУ, доктор біологічних наук, доцент;

ДРОБИК Н. М. – декан хіміко-біологічного факультету ТНПУ, доктор біологічних наук, професор.

СЕКРЕТАР ОРГКОМІТЕТУ:

МАЦЮК О. Б. – викладач кафедри ботаніки та зоології ТНПУ, кандидат біологічних наук.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

БАРНА М. М. – професор кафедри ботаніки та зоології ТНПУ, доктор біологічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, професор;

ГРУБІНКО В. В. – завідувач кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін ТНПУ, доктор біологічних наук, професор;

ПИДА С. В. – завідувач кафедри ботаніки та зоології ТНПУ, доктор сільськогосподарських наук, професор;

ГЕРЦ А. І. – заступник декана хіміко-біологічного факультету ТНПУ, кандидат біологічних наук, доцент;

СТОЛЯР О. Б. – професор кафедри хімії та методики її навчання ТНПУ, доктор біологічних наук, професор;

ПАТИКА В. П. – завідувач відділу фітопатогенних бактерій Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України, академік НААН України, доктор біологічних наук, професор;

СТЕПАНЮК А. В. – професор кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін ТНПУ, доктор педагогічних наук, професор;

БРОЩАК І. С. – директор Тернопільської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

ГРИЩУК Б. Д. – завідувач кафедри хімії та методики її навчання ТНПУ, доктор хімічних наук, професор;

КУРАНТ В. З. – професор кафедри хімії та методики її навчання ТНПУ, доктор біологічних наук, професор;

ХОМЕНЧУК В. О. – доцент кафедри хімії та методики її навчання ТНПУ, кандидат біологічних наук, доцент;

ЯВОРІВСЬКИЙ Р. Л. – завідувач лабораторії морфології та систематики рослин – гербарій ТНПУ;

СОЗАНСЬКА Н. Й. – завідувач лабораторії біології та екології «Голицький біостационар університету» ТНПУ.

Відкриваючи конференцію, вступне слово проголосив голова Оргкомітету конференції, ректор Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, професор Б. Б. Буйак, який відмітив, що доброю традицією на хіміко-біологічному факультеті стало проведення міжнародних та всеукраїнських конференцій. Нинішня конференція є підтвердженням тому і вона присвячена 20-річчю заснування Голицького біостационару університету, відповідно до наказу МО України від 13 квітня № 136, в якому зазначено, що зважаючи на те, що Держуправлінням Мінприроди України в Тернопільській області передано Тернопільському педуніверситету під охорону та землекористування заповідний об'єкт – Голицький ботанічний заказник, а Тернопільською дистанцією електропостачання – житловий будинок з господарськими приміщеннями та враховуючи клопотання ректорату Тернопільського педуніверситету імені Володимира Гнатюка, створити Голицький біостационар Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка як структурний підрозділ університету.

За 20-річний період свого існування він перетворився не лише на надійну базу проведення навчальних практик студентів з ботаніки та зоології, а й став науковим центром для проведення глибоких наукових досліджень флори і фауни Голицького ботанічного заказника, що завершувалися публікацією монографій і наукових статей у наукових фахових виданнях, матеріалів і тез доповідей на міжнародних, всеукраїнських конференціях, захистом кандидатської дисертації.

Лише за останні роки на базі Голицького біостаніонару проведено кілька науково-практичних конференцій, в яких брали участь не лише науковці факультету, а й провідні вчені наукових установ НАН України, НААН України, НАПН України та біологічних кафедр вищих навчальних закладів України. Це вселяє надію, що й нинішня Всеукраїнська науково-практична конференція «Тернопільські біологічні читання – Ternopil Bioscience—2018» стане новим етапом у пізнанні та з'ясуванні нових біологічних закономірностей функціонування рослинного і тваринного світу.

Бажаю всім учасникам науково-практичної конференції плідної роботи та подальших звершень у розкритті таємниць природи на благо українського народу та незалежної нашої держави Україна.

З привітаннями до учасників конференції звернулися:

Дробик Н. М. – декан хіміко-біологічного факультету ТНПУ імені Володимира Гнатюка, доктор біологічних наук, професор;

Черняк В. М. – завідувач кафедри змісту і методик навчальних предметів Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, доктор біологічних наук, професор;

Сингалевич О. В. – начальник управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації;

Брошак І. С. – директор Тернопільської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Капелюх Я. І. – природного заповідника «Медобори»;

Герц І. І. – директор Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді;

Робота Всеукраїнської науково-практичної конференції «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience—2018» була організована на пленарному засіданні, в п'яти секціях, у виїзному засіданні у лабораторії біології та екології «Голицький біостаніонар університету», екскурсії Голицьким ботанічним заказником, підведенні підсумків конференції та прийнятті резолюції.

Заслухано доповіді учасників конференції в таких секціях:

Секція 1. Біорізноманіття та його збереження.

Головуючі: акад. НААН України Патики В. П.

проф. Барна М. М.

проф. Пида С. В.

Секретар – викл. Герц Н. В.

Секція 2. Еволюційна морфологія та фізіологія організмів.

Головуючі: доц. О. С. Волошин

доц. І. Б. Чень

Секретар – Мацьків Т. Р.

Секція 3. Молекулярно-генетичні і фізіолого-біохімічні аспекти адаптації організмів та екоотоксикологія.

Головуючі: проф. Арсан О. М.

проф. Столяр О. Б.

проф. Курант В. З.

Секретар – докторант Боднар О. І.

Секція 4. Сучасні проблеми генетики, екології та біотехнології.

Головуючі: доц. Брошак І. С.

доц. Герц А. І.

Секретар – доц. Гуменюк Г. Б.

Секція 5. Методика навчання природничих дисциплін у закладах освіти.

Історія біології та біологічної освіти

Головуючі: проф. Степанюк А. В.

доц. Барна Л. С.

Секретар – доц. Жирська Г. Я.

У секцію «Біорізноманіття та його збереження» надійшло 20 тез доповідей вчених ботаніків і зоологів із науково-дослідних установ НАН України: Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України (Житкевич Н. В., Патики В. П.), Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України (Музика І. І., Опалко А. І., Опалко О. А. Порохнява О. Л.), Природний заповідник «Медобори» (Добривода І. П., Капелюх Я. І. Капустинський А. І., Козира Л. Я.), Національного природного парку «Цуманська пуша» (Bezsmertna O. O., Кирильчук О. О., Ляса З. С.), BioLabTech, Ltd (Zuieva O. A.), Tsumanska Pushcha Kiverts National Nature Park (Bezsmertna O. O.); національних і державних університетів України: Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка (Барна М. М., Барна Л. С., Гільтай Л. С., Колцуняк М. Ю., Карплюк Н. А., Лендєнєва Г. Л., Мацюк О. Б., Сусли О. І., Формазюк Л. В., Шевчик Л. О., Яворівський Р. Л., Ясний М. В.), Рівненський державний гуманітарний університет (Гусаковська Т. М., Захарчук А. Г., Редько К. В., Рудь О. Г.), National University of Life and Environmental (Babytskyi A. I.), Taras Shevchenko National University of Kyiv (Bezsmertna O. O.), Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини (Андрієнко О. Д.); обласних академій: Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка (Іванюк А. С., Цицюра Н. І.).

У представлених доповідях були розкриті важливі питання еволюції, філогенії та систематики окремих таксономічних одиниць рослинного і тваринного світу, проведений аналіз рослин Хмельницької області, занесених до «Червоної книги України. Рослинний світ» (2009), піднято важливе питання щодо статусу природоохоронної території як визначального фактору збереження біорізноманіття, актуальні питання подальшого розвитку репродуктивної біології рослин (морфогенез генеративних органів, органогенез чоловічих і жіночих репродуктивних структур, біологія цвітіння дуба звичайного в умовах Західного Поділля). Окрім того, було піднято питання щодо доцільності створення біблійного ботанічного саду університету, як естетично-духовного центру для учнівської молоді, студентів вищих навчальних закладів і як туристичного об'єкта міста Тернополя.

M. M. Barna, L. S. Barna, N. M. Drobyk, S. V. Pyda

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

ALL-UKRAINIAN SCIENCE CONFERENCE “TERNOPIL BIOLOGICAL READINGS - TERNOPIL BIOSCIENCE- 2018”, DEDICATED TO THE 20TH ANNIVERSARY SINCE THE ESTABLISHMENT OF HOLYTSKYI PRESERVE OF UNIVERSITY

An in-depth analysis of research findings by scientists of NAS of Ukraine, research institutions of NAAS of Ukraine, NAPS of Ukraine, NAMS of Ukraine, university professors, indicates that the given reports cover the key issues of evolution, phylogeny and systematics of particular taxonomic items of plant and animal kingdoms. Moreover, these research studies deal with crucial issues of modern biology and medicine, stem cells in particular; highlight pressing problems of physiology and biochemistry of living organisms and molecular and genetic aspects of their adaptation to adverse conditions of natural and man-made environment; examine the ecology of the area (ecosystem of the reservoir “Ternopil Pond”: ecological balance and ways to enhance it), of nature reserve fund of Ukraine (extreme climate events in “Medobory” nature reserve), biotechnologies (in vitro cultivation of some species of *Carlina* L. genus), genetic and cell engineering, hydrobiology (interspecies relations of invasive and indigenous fish species in small rivers of urban areas), ecotoxicology, hydrochemistry, soil study, agrochemistry, agriculture (quality and fertility of soils in Ternopil region as part of ecologically clean production). Furthermore, the research findings reveal the peculiarities of the formation of a pigment complex of chlorella influenced by trivalent chromium and quadrivalent

selenium, the accumulation of heavy metals in the seeds of some crops cultivated under the soil-climatic conditions of the Western Podillia.

The reports concerned with teaching highlight the vital issues of training and upskilling of science teachers to fit in modern schools, emphasizing the need for high school students to engage in research studies to contribute to the development of biology and ecology.

At the same time, the presented reports suggest ways to increase the yield of cultivated plants and improve their quality, reduce the human impact on natural ecosystems, detoxification and excretion of xenobiotics from animal organisms.

The resolution adopted by the conference participants calls for the growing need for the research institutions and higher education institutions of Ukraine to continue the research in various fields of biological, medical and agricultural sciences to promote biodiversity, improve the lives of living organisms, including humans, and to preserve nature-friendly environment.

Key words: Holytskyi botany and entomology preserve of Ternopil National Pedagogical University, hydrobiology, ecotoxicology, soil study, agrochemistry, preservation of biodiversity, man-made environment, crucial issues of ecology, pigment complex of chlorella, invasive and indigenous fish species